

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **P.G.**

uniewinnionego od wykroczenia z art. 10 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 16 listopada 2023 r.

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji Prokuratora Generalnego skierowanej na niekorzyść obwinionego od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 23 czerwca 2023 r., sygn. akt IV Ka 224/23, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 12 stycznia 2023 r., sygn. akt III W 1681/22.

uchyla zaskarżony wyrok i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu i sprawę przekazuje temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu wyrokiem z dnia 12 stycznia 2023 r., sygn. akt III W 1681/22, uniewinnił P.G. od zarzutu popełnienia 5 wykroczeń każdorazowo kwalifikowanych z art. 10 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni (obecnie tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 158, dalej jako u.o.h.n.), polegających na tym, że będąc osobą reprezentującą spółkę – Prezesem Zarządu Z. Sp. z o.o. z siedzibą w P., ul. G., pomimo zakazu powierzył wykonywanie handlu oraz wykonywanie czynności związanych z handlem w niedzielę:

1. dnia 12 czerwca 2022 r., wskazanym w pkt I ośmiu pracownikom.
2. dnia 19 czerwca 2022 r., wskazanym w pkt II ośmiu pracownikom,
3. dnia 3 lipca 2022 r., wskazanym w pkt III pięciu pracownikom i jednemu zleceniobiorcy;
4. dnia 10 lipca 2022 r., wskazanym w pkt IV pięciu pracownikom i jednemu zleceniobiorcy;
5. dnia 17 lipca 2022 r., wskazanym w pkt V sześciu pracownikom i jednemu zleceniobiorcy.

Państwowa Inspekcja Pracy - Okręgowy Inspektorat Pracy w P., jako oskarżyciel publiczny, zaskarżyła wskazany wyrok w całości, na niekorzyść obwinionego. Wskazując na zarzut błędnej oceny stanu faktycznego i zebranego materiału dowodowego, skarżący w istocie podniósł zarzut obrazy prawa materialnego, a mianowicie art. 6 ust. 1 pkt 10 u.o.h.n. W konkluzji oskarżyciel publiczny wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez uznanie winy obwinionego i wymierzenie mu kary grzywny.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, wyrokiem z dnia 23 czerwca 2023 r., sygn. akt IV Ka 224/23 utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Z kasacją na podstawie art. 110 § 1 k.p.w. skierowaną na niekorzyść obwinionego wystąpił Prokurator Generalny. Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w. oraz art. 107 § 3 k.p.w., polegające na przeprowadzeniu nieprawidłowej kontroli odwoławczej, co skutkowało wydaniem

przez Sąd Okręgowy niezasadnego orzeczenia utrzymującego w mocy zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego, na mocy którego P.G. został uniewinniony od popełnienia czynów z art. 10 ust. 1 u.o.h.n., wobec uznania, że zachowanie obwinionego nie wyczerpało ustawowych znamion zarzucanych mu wykroczeń, w wyniku niesłusznego podzielenia przez Sąd *ad quem*, wyrażonego przez Sąd *meriti* błędnego, rażąco naruszającego przepis art. 6 ust. 1 pkt 10 u.o.h.n. poglądu, iż do przyjęcia - uregulowanego tą normą prawną - zwolnienia od zakazu handlu nie jest wymagane, aby działalność kulturalna miała charakter „przeważający” w zestawieniu z działalnością handlową, stąd prowadzenie działalności kulturalnej choćby w minimalnym zakresie jest wystarczające, aby placówka handlowa, w ramach której zlokalizowana jest owa działalność kulturalna, mogła skorzystać z wyjątku o jakim stanowi przywołany przepis art. 6 ust. 1 pkt 10 cyt. ustawy, podczas gdy należyta ocena podniesionego w apelacji oskarżyciela publicznego, prawidłowo zdekodowanego przez Sąd *ad quem*, zarzutu obrazy prawa materialnego, a mianowicie art. 6 ust. 1 pkt 10 u.o.h.n., zwłaszcza w świetle rezultatu wykładni językowej tego przepisu wskazującej, że zakaz handlu nie obowiązuje wprawdzie w placówkach handlowych, jednakże wyłącznie mieszczących się w zakładach prowadzących działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku, powinna prowadzić Sąd *ad quem* do konstatacji, iż zachowanie obwinionego, polegające na utworzeniu, na wyodrębnionej powierzchni sklepu B. „K.C.” nie zniósło ustawowego zakazu powierzenia pracy w tzw. niehandlowe niedziele pracownikom tej placówki handlowej i realizowało znamiona wykroczenia z art. 10 ust. 1 u.o.h.n., gdzie jednocześnie, z rażącym i mającym istotny wpływ na treść wyroku naruszeniem przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.w. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 82 § 1 k.p.w. wskutek zaniechania wnikliwej i kompletnej oceny ujawnionego w toku rozprawy materiału dowodowego, a zarazem przy wadliwej ocenie znaczenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia o działaniu obwinionego w warunkach błędu do co prawa w rozumieniu art. 7 § 1 k.w., Sąd Okręgowy błędnie uznał, iż w kontekście zasięgnięcia przez obwinionego dwóch opinii prawnych w przedmiocie interpretacji przepisów o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni oraz w związku z wydawanymi przez sądy powszechne, w analogicznych sprawach, praktycznie od maja 2022 r., orzeczeniami korzystnymi dla

podśądnych, nie sposób przyjąć, aby P.G. działał ze świadomością, że łamie przepisy prawa dotyczące ograniczenia handlu w niedziele, bądź choćby na to się godził.

W oparciu o powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.

Na wstępie rozważań, za celowe uznano przytoczenie poczynionych przez Sąd I instancji zasadniczych ustaleń faktycznych. Mają one bowiem podstawowe znaczenie w płaszczyźnie oceny argumentacji kasacji. Dodać przy tym należy, że nie były one również kwestionowane przez strony postępowania, zaś podniesiony w apelacji oskarżyciela publicznego zarzut błędu w ustaleniach faktycznych prawidłowo zdekodowano jako w istocie zarzut obrazy prawa materialnego. Zarzut w tym zakresie nie został jednak rozpoznany w sposób poprawny, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Obwiniony P.G. pełnił funkcję Prezesa Zarządu spółki Z. Sp. z o.o. z siedzibą w P., przedmiotem działalności której jest sprzedaż detaliczna drobnych wyrobów metalowych, farb i szkła, prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach. Od lutego 2018 r. wskazana spółka prowadzi sklep pod szyldem B. z siedzibą w P. przy ul. G. Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia (...) r. dokonano zmiany aktu założycielskiego, poprzez rozszerzenie przedmiotu działalności spółki i dodanie m.in.: działalności bibliotek, obiektów kulturalnych oraz artystyczną i literacką działalność twórczą. Po tym jak zawarto umowy z wydawnictwami, na wydzielonej powierzchni placówki handlowej Spółka utworzyła „K.C.”, po czym sklep B. był otwarty w tzw. niehandlowe niedziele, przypadające na dni: 12 i 19 czerwca 2022 r., 3, 10 i 17 lipca 2022 r. Na terenie wskazanego sklepu osoby zatrudnione przez spółkę wykonywały prace, co zostało stwierdzone podczas kontroli przeprowadzonej przez inspektorów Państwowej Inspekcji Pracy.

Dokonując oceny odpowiedzialności P.G. za zarzucane mu czyny, polegające na powierzeniu wykonywania pracy w handlu wbrew zakazowi, tj. za wykroczenia z

art. 10 ust. 1 u.o.h.n. Sąd meriti w pierwszej kolejności stwierdził, że „K.C.” prowadzony przez spółkę reprezentowaną przez obwinionego, jest formą działalności kulturalnej, ujętej w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Następnie Sąd Rejonowy stwierdził, że faktem jest, iż w sklepie B. przy ul. G. w P. prowadzona była działalność handlowa w niedziele, niemniej jednak, tego rodzaju działalność mogła być prowadzona w dni wolne od handlu, gdyż w placówce prowadzona była również działalność kulturalna, tj. „K.C.”. W ocenie Sądu a quo okoliczność, że owa działalność kulturalna miała charakter poboczny wobec działalności handlowej jest irrelevantna na gruncie przedmiotowej sprawy, albowiem ustawodawca nie wymaga, aby działalność kulturalna miała charakter przeważający, tak jak uczynił to w odniesieniu do działalności wskazanych w art. 6 ust. 1 pkt 2, 5, 6, 7, 28, 29 i 30 u.o.h.n. Skoro zatem ustawodawca względem działalności kulturalnej nie posługuje się stwierdzeniem działalności przeważającej, wystarczające jest, by działalność była prowadzona choćby w minimalnym zakresie, a w konsekwencji powyższego prowadzenie przez spółkę Z. Sp. z o.o. „K.C.” było wystarczające do zastosowania wyłączenia spod zakazu handlu w niedziele całego sklepu B., zaś odmienna interpretacja art. 6 ust. 1 pkt 10 u.o.h.n. stanowiłaby dla obwinionego niekorzystną wykładnię prawa.

Utrzymując w mocy analizowane rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy w pisemnych motywach wyroku wskazał, że wbrew zawartemu w apelacji oskarżyciela publicznego twierdzeniu, przepis art. 6 ust. 1 pkt 10 u.o.h.n., nie jest przepisem jednoznacznym. Wykładnia językowa nie jest wystarczająca, aby wyinterpretować niekorzystne dla obwinionego rozumienie tego przepisu, zaś powołanie się na wykładnię funkcjonalną, tak jak uczynił to oskarżyciel publiczny w apelacji, byłoby sprzeczne z obowiązującym w polskim prawodawstwie nakazem wykładni zwięzającej przepisy ograniczające swobody obywatelskie.

Przedmiotowe stanowisko należało ocenić jako przedwczesne. Poprzestając na stwierdzeniu, że wykładnia językowa jest niewystarczająca dla interpretacji przepisu art. 6 ust. 1 pkt 10 u.o.h.n., Sąd nie rozważył możliwości posłużenia się innymi metodami wykładni, tj. funkcjonalną (zaprezentowaną przez apelującego), systemową oraz celowościową. Chociaż bowiem w interpretacji norm prawnokarnych

(i odpowiadających im norm prawa wykroczeń) wykładni językowej zasadniczo nadać należy znaczenie pierwszoplanowe, to żaden przepis prawa ani reguła interpretacyjna nie wyłącza stosowania w takich przypadkach pozajęzykowych metod wykładni (por. w tym zakresie uchw. SN z 26.03.2009 r., I KZP 35/08, OSNKW 2009, nr 5, poz. 33), w szczególności w celu ich skonfrontowania z wynikami interpretacji językowej.

Określenie przez ustawodawcę wyjątków od zakazu handlu w pierwszej kolejności oparto na oferowanym do sprzedaży asortymencie, determinującym charakter placówki. Ta grupa wyjątków odnosi się do: stacji paliw płynnych (pkt 1), aptek i punktów aptecznych (pkt 3), zakładów leczniczych dla zwierząt (pkt 4), sprzedaży ryb (pkt 14), rolniczego handlu detalicznego (pkt 22), hurtowni farmaceutycznych (pkt 23), w określonym przedziale czasowym handlu maszynami rolniczymi i częściami do nich (pkt 24), handlu kwiatami, wiązkami, wieńcami i zniczami przy cmentarzach (pkt 25), zakładów pogrzebowych (pkt 26), hurtowego handlu artykułami rolno-spożywczymi (pkt 30 i 31) oraz skupu produktów pochodzenia rolniczego (pkt 32).

W drugiej grupie wyjątków wyodrębniono placówki handlowe, których „przeważająca” działalność polega na sprzedaży określonego towaru lub świadczeniu konkretnych usług, co odnosi się do handlu: kwiatami (pkt 2), pamiątkami lub dewocjonaliami (pkt 5), prasą, biletami komunikacji miejskiej, wyrobami tytoniowymi, kuponami gier losowych i zakładów wzajemnych (pkt 6) świadczenia usług pocztowych (pkt 7), handlu wyrobami piekarniczymi i cukierniczymi (pkt 28) oraz działalności gastronomicznej (pkt 29).

Kolejną grupę wyjątków determinują natomiast miejsca, w których placówki handlowe są usytuowane, co obejmuje handel na terenie: obiektów infrastruktury krytycznej (pkt 8), zakładów hotelarskich (pkt 9), zakładów prowadzących działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku (pkt 10), zakładów leczniczych i innych placówek służby zdrowia (pkt 12), dworców, portów i przystani (pkt 13), portów lotniczych (15), stref wolnocłowych (pkt 16), środków transportu, statków, także morskich i powietrznych oraz platform wiertniczych i innych morskich budowli hydrotechnicznych (pkt 17), jednostek penitencjarnych (pkt 18) oraz jednostek wojskowych (pkt 19).

Nadto, w dni wolne od pracy handel może odbywać się w ramach zorganizowanych festynów, jarmarków i innych imprez okolicznościowych (pkt 11), w sklepach internetowych i na platformach internetowych (pkt 20). Przez cały czas dozwolony jest również handel z automatów (pkt 21), a także w placówkach, w których sprzedaż prowadzona jest osobiście przez przedsiębiorcę będącego osobą fizyczną, przy czym może on korzystać z nieodpłatnej pomocy wskazanych w ustawie członków rodziny (pkt 27 w zw. z art. 6 ust. 4 ustawy).

Przepis art. 6 ust. 1 pkt 10 u.o.h.n. określający jeden z wyjątków od zakazu handlu w dni wolne od pracy, przewiduje, że przedmiotowy zakaz nie obowiązuje „w placówkach handlowych w zakładach prowadzących działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku”. Wyłączeniem spod zakazu ustawowego objęto zatem handel w placówce handlowej znajdującej się w zakładzie prowadzącym określoną działalność, nie zaś same zakłady prowadzące działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku. Te bowiem – z racji profilu działalności – świadczą szeroko pojęte usługi kulturalno-oświatowe i z założenia nie są placówkami handlowymi, a do takich podmiotów odnosi się u.o.h.n. Mogą więc bez ograniczeń wynikających z tej ustawy być otwarte w dni ustawowo wolne od pracy. Jeżeli w obrębie takich zakładów znajdują się placówki handlowe, działające niejako „przy okazji”, na marginesie podstawowej działalności zakładu, wówczas są – z mocy omawianego przepisu – zwolnione z zakazu handlu. Odwrotna konfiguracja – z którą mamy do czynienia w niniejszej sprawie – polegająca na umiejscowieniu na terenie placówki z założenia handlowej punktu związanego z działalnością w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku nie czyni z takiej placówki zakładu, o jakim mowa w analizowanym przepisie, a tym samym nie korzysta ona ze zwolnienia z zakazu handlu w dni wolne od pracy.

Dodać należy, że przepis art. 6 ust. 1 pkt 10 u.o.h.n. nie przewiduje jakiegokolwiek sformułowania, które nie tylko wprost, ale również w sposób dorozumiany, odwołującego się do terminu „przeważającej działalności gospodarczej”, jak czynił to wobec – przywołanych przez Sąd Rejonowy – wyjątków, o których mowa w dyspozycji art. 6 ust. 1 pkt 2, 5, 6, 7, 28, 29 i 30 ustawy. Z tego

względem odwołanie się Sądu *meriti* do powyższych przepisów było wadliwe, co również uszło uwadze Sądu Okręgowego.

Dalej idąc, działalność kulturalna - określona w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 194 z późn. zm.). – nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu odrębnych przepisów (art. 3 ust. 2). Nieuprawnionym zatem było wnioskowanie, że z braku zastosowania do zakładów prowadzących działalność w zakresie kultury, pojęcia „przeważającej działalności gospodarczej” należy wywodzić, iż poboczny charakter tej działalności wobec działalności handlowej jest irrelevantny na gruncie ustawy o zakazie handlu w niedziele. Rozumowanie to jest oderwane od literalnego brzmienia art. 6 ust. 1 pkt 10 u.o.h.n., którego interpretacja – zgodnie z którą zwolnione od zakazu handlu we wskazane dni są placówki handlowe niejako podporządkowane, pełniące funkcje poboczne wobec zakładów świadczących działalność w zakresie m.in. kultury, na ich terenie i w ich obrębie, najczęściej mając za zadanie zwiększenie jego użyteczności oraz atrakcyjności – nie może budzić wątpliwości. Użycie przez ustawodawcę przyimka „w” w odniesieniu do placówek handlowych zwolnionych z zakazu handlu z racji miejsca ich usytuowania, z jednej strony wskazuje na opisane powyżej relacje przestrzenne, a z drugiej strony na swoistą zależność placówki handlowej od zakładu (obiektu, jednostki), na terenie którego się ona znajduje, stanowiąc jednocześnie o jej subsydiarnym charakterze.

Choć więc nie budzi wątpliwości, że na terenie prowadzonego przez spółkę Z. Sp. z o.o. sklep B. zainteresowanym osobom oferowano możliwość wypożyczenia książek, czy też zapoznania się z wydawnictwami w ramach „K.C.”, to przecież głównym asortymentem tego sklepu są materiałami budowlane, ogrodnicze i artykuły wyposażenia wnętrz. Sklep ten, będący w istocie tzw. „supermarketem” budowlanym jest samodzielną, wyodrębnioną terenowo placówką handlową. Nie znajduje się na terenie żadnego zakładu i nie wchodzi w skład większego kompleksu świadczącego działalność w zakresie kultury czy też sportu, turystyki, wypoczynku lub oświaty. Wydzielenie przez spółkę Z. Sp. z o.o., na terenie wielkopowierzchniowego sklepu B. miejsca, w którym ustawiono regały z książkami oraz wygospodarowano miejsce, w którym klienci sklepu mogli usiąść, nie czyniło z tej placówki handlowej biblioteki lub

czytelni, tak samo jak nie zmieniło przeznaczenia tego sklepu, który nadal pozostał marketem budowlanym.

Jakiegolwiek zatem „odwrócenie” omówionych relacji realizuje ustawowe znamiona wykroczenia z art. 10 ust. 1 u.o.h.n. Wadliwie zatem Sąd *a quo* ocenił, że działania obwinionego należy ocenić w kategorii ustawowego wyjątku spod zakazu handlu w niedzielę, uregulowanego w art. 6 ust. 1 pkt 10 u.o.h.n. Przedmiotowa obraza prawa materialnego nie została poprawnie rozważona przez Sąd odwoławczy dokonujący kontroli instancyjnej zaskarżonego apelacją wyroku, pomimo prawidłowego – od strony formalnej – zdekodowania zarzutu w tym zakresie mylnie zakwalifikowanego przez skarżącego jako błąd w ustaleniach faktycznych.

Uzasadniając decyzję o utrzymaniu w mocy wyroku uniewinniającego Sąd Okręgowy odwołał się również do strony podmiotowej zarzucanych obwinionemu wykroczeń. W tym zakresie Sąd Okręgowy uwzględnił dwie okoliczności. Po pierwsze – zasięgnięcie przez obwinionego zanim zdecydował się na powierzenie pracy w niedzielę, dwóch opinii prawnych (z dnia 20 kwietnia 2022 r. oraz z dnia 27 maja 2022 r.), po drugie zaś – zapadające praktycznie od maja 2022 r. liczne orzeczenia powszechnych sądów karnych, przynoszące korzystne dla podsądnych orzeczenia w analogicznych sprawach. W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy skontestował, że nie sposób przyjmować, aby obwiniony działał ze świadomością, iż łamie przepisy dotyczące ograniczenia handlu w niedzielę, bądź choćby na to się godził.

Wprawdzie Sąd Okręgowy nie odwołał się wprost do dyspozycji art. 7 § 1 k.w., jednak w kontekście przytoczonego stwierdzenia, że „nie sposób przyjmować, aby obwiniony działał ze świadomością, iż łamie przepisy dotyczące ograniczenia handlu w niedzielę, bądź choćby godził się na to” należy uznać, że Sąd Okręgowy przyjął, iż P.G. pozostawał w nieświadomości karalności czynu, o jakiej stanowi przywołany przepis.

Kodeks wykroczeń przyjmuje generalną zasadę prawa karnego, zgodnie z którą nieświadomość prawa szkodzi sprawcy (*ignorantia iuris nocet*). Wyjątek od tej zasady określono w ten sposób, że usprawiedliwiona nieświadomość zagrożenia czynu karą odpowiedzialność tę eliminuje. Dopiero usprawiedliwiona nieświadomość działa więc na korzyść sprawcy. Tymczasem występująca u sprawcy świadoma

niepewność, co do zakresu działania danej normy prawnej (fakt uświadomienia sobie niepewności co do rzeczywistości prawnej) jest czym innym, niż błąd co do prawa będący mylnym przekonaniem (a więc pewnością) o istniejącym stanie prawnym, niebędącym jednak zgodnym z rzeczywistym stanem rzeczy. Przy ocenie czy nieświadomość karalności czynu zabronionego była usprawiedliwiona należy brać pod uwagę całokształt okoliczności związanych z danym zdarzeniem, a także osobą sprawcy. Kryteria usprawiedliwienia takiego błędu mają charakter obiektywno-subiektywny wymagając odwołania się do standardu osobowego wzorowego obywatela oraz uwzględnienia kryterium subiektywnego - indywidualnej możliwości uniknięcia błędu (zob. wyrok SN z 5.12.2018 r., V KK 516/17, OSNKW 2019, nr 2, poz. 11).

Obwiniony miał *in concreto* pełną wiedzę o rzeczywistości w tym zakresie, świadom bowiem był tego, że wykładnia przepisu stanowiącego o wyjątku spod zakazu handlu opiera się na różnych, przeciwstawnych stanowiskach i może być dla niego niekorzystna prowadząc także do uznania jego zachowania za wyczerpujące znamiona zarzucanych mu wykroczeń. W przeciwnym wypadku nie zdecydowałby się na zasięgnięcie opinii prawników. Co więcej, praktyka polegająca na otwieraniu „klubów czytelnika” na terenie placówek *stricte* handlowych była na tyle kontrowersyjna, że została dostrzeżona i była szeroko komentowana w powszechnie dostępnych mediach, w których zgodnie traktowano ją jako „wytrych prawny” otwierający możliwość prowadzenia handlu z pominięciem ograniczeń wynikających z omawianej ustawy.

Sam zresztą powód uzyskania przedmiotowych opinii nie był jasny. Sąd Okręgowy wskazał, że P.G. zlecił sporządzenie dwóch opinii prawnych po nowelizacji ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r., która weszła w życie od dnia 1 lutego 2022 r.. w związku z tym, że art. 6 ust. 1 pkt 10 cyt. ustawy nie zawiera żadnego ograniczenia proporcji pomiędzy placówką handlową a zakładem prowadzącym działalność w zakresie kultury, jak to ma miejsce w odniesieniu do kilku innych przepisów' (art. 6 ust. 1 pkt 2, 5-7. 28-30). Tyle tylko, że art. 6 ust. 1 pkt 10 u.o.h.n. nigdy wskazania na „przeważającą działalność” nie przewidywał, nie był również nigdy dotąd modyfikowany niezmiennie stanowiąc o „placówkach handlowych w zakładach prowadzących działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i

wypoczynku”. Nowelizacja, na którą wskazał Sąd odwoławczy, w analizowanym zakresie odnosiła się do wyjątku ujętego w dyspozycji art. 6 ust. 1 pkt 7 cyt. ustawy, który pierwotnie stanowił, że zakaz handlu nie obowiązuje „w placówkach pocztowych w rozumieniu ustawy dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe”, zaś po nowelizacji dopuszcza możliwość handlu „w placówkach pocztowych w rozumieniu art. 3 pkt 15 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe, w których przeważająca działalność polega na świadczeniu usług pocztowych, o których mowa w art. 2 ust. 1 tej ustawy”.

Z treści przywołanych opinii prawnych uzyskanych przez obwinionego przed powierzeniem pracownikom handlu w niedziele, nie wynika nawet w sposób jednoznaczny, że otwarcie przez spółkę „K.C.” jest równoznaczne z tym, iż dojdzie do zmiany podstawowego profilu działalności spółki, którym jest działalność handlowa, a jedynie, że spółka Z. Sp. z o.o. prowadząca działalność handlową jako podstawową, równocześnie jako działalność poboczną może prowadzić m.in. działalność kulturalną w formie „K.C.”. Obwiniony nie uznał przy tym za celowe skorzystanie z możliwości zasięgnięcia informacji u właściwych organów, a mianowicie Państwowej Inspekcji Pracy, co w przypadku podmiotu profesjonalnego i to prowadzącego działalność na dużą skalę, było racjonalne i jak najbardziej wskazane (zob. wyrok SN z 3.10.2019 r., III KK 140/19; z 3.02.1997 r., II KKN 124/96).

W kontekście faktycznego zastosowania wobec obwinionego unormowania z art. 7 § 1 k.w., chybione było również odwołanie się Sądu Okręgowego do orzeczeń sądów powszechnych, które w analogicznych sprawach miały przynosić korzystne dla podsądnych rozstrzygnięcia. Zajęcie takiego stanowiska, niezależnie od jego trafności, poprzedzone winno zostać ewentualną analizą także i tych – podobnych – spraw, w których zapadały niekorzystne dla obwinionych orzeczenia. Sąd Okręgowy w odniesieniu do orzeczeń sądów powszechnych użył sformułowania „praktycznie od maja 2022 r.”, podczas gdy do odpowiedzi na wniosek o ukaranie, z załączonych 9 kopii wyroków i postanowień jedno orzeczenie zostało wydane w maju 2022 r. (k. 111), jedno w lipcu 2022 r., zaś wszystkie pozostałe rozstrzygnięcia zapadły już po realizacji przez obwinionego zarzucanych mu zachowań. Do pisma procesowego, stanowiącego odpowiedź na apelację oskarżyciela, obrońca załączył natomiast 8 kopii orzeczeń przy czym każde z nich zostało wydane już po okresie objętym

wnioskiem o ukaranie. W konsekwencji powyższego nie sposób uznać, że stanowiska te były znane P.G. jeszcze przed podjęciem przez niego zarzuconych mu zachowań, dowodząc zarazem, iż okoliczność ta nie mogła stanowić podstawy uznania, że wymieniony znajdował się w usprawiedliwionej nieświadomości bezprawności swoich czynów.

Wszystkie te okoliczności uszły uwadze Sądu odwoławczego, który – obok wcześniej sformułowanych zastrzeżeń odnoszących się do kontroli zaskarżonego wyroku pod kątem obrazu prawa materialnego – niedostatecznie i pobieżnie rozważył również stan świadomości obwinionego w płaszczyźnie strony podmiotowej zarzucanych obwinionemu wykroczeń, tracąc z pola uwagi różnicę pomiędzy *error iuris* a stanem niepewności co do obowiązującego porządku prawnego. Doprowadziło to w konsekwencji do wydania zaskarżonego wyroku z naruszeniem wskazanych w kasacji przepisów. Uchybienia miały zarazem istotny wpływ na treść wydanego wyroku przedwcześnie uwalniając obwinionego od odpowiedzialności za zarzucone mu wykroczenia.

Dlatego też zaskarżony kasacją wyrok podlegał uchyleniu. Z uwagi na treść argumentacji zawartej w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego oraz tożsamy charakter rozstrzygnięć w obu instancjach sądowych, przy braku związania wnioskiem zawartym w kasacji, należało również uchylić wyrok Sądu pierwszej instancji i sprawę przekazać temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd powinien uwzględnić zaprezentowane powyżej uwagi i wskazania Sądu Najwyższego (art. 112 k.p.w. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k.). Nie straci przy tym z pola uwagi, że od daty wydania orzeczenia kasatoryjnego na nowo zaczyna biec termin przedawnienia. Jeżeli w okresie roku od zdarzenia wszczęto postępowanie, jest to termin dwuletni (zob. wyrok SN z 7.07.2021 r., IV KK 292/21).

Z tych względów orzeczono jak w wyroku.

(J.D.)

[ms]

